

رضا معصومیان / ایران

وضعیت سد لتیان از نمای نزدیک خوب می بارد اما...

یوسف حیدری
خبرنگار

«پمپ آب ساختمان ۳۰ واحدی بی‌وقفه کار می‌کند. نیمه شب هم وارد ساختمان شوی صدای پمپ آب را می‌شنوی. هر بار هم مدیر ساختمان تذکر می‌دهد که همسایه‌ها در مصرف آب صرفه‌جویی کنند سیل پیام‌های عجیب و غریب در کانال ساختمان منتشر می‌شود؛ از یادآوری بارش‌های خوب زمستان بگیر تا اینکه پولش را می‌دهیم و هرچقدر دوست داشته باشیم، مصرف می‌کنیم. تصور می‌کنند آب همیشه هست و خشکسالی و کم‌آبی فقط برای کشورهای خشک دنیا است.» رضا این را می‌گوید و دوربین‌اش را روی پایه‌های سد لتیان که به دلیل کم‌آبی بیرون افتاده زوم می‌کند. دیگر خبری از باز کردن دریچه‌های سد و جاری شدن آب از بالا نیست. اینجا همه چیز سوت و کور است و بستر دو رودخانه خشک «لوارک» و «چاچرود» را می‌شود دید؛ رودخانه‌هایی که تا همین چند ماه قبل پرآب بودند و نگهبانان سد با قایق تا فشم می‌رفتند. در آخرین پیچ جاده نوشته روی بیلوردنصب شده در کنار پل‌عابر پیاده توجهم را جلب می‌کند: «ما آب را از پدرانمان به ارث نبرده‌ایم بلکه از فرزندمان به امانت گرفته‌ایم.»

رادیوی ماشین روشن است و گوینده خبر از کاهش ۴۹ درصدی بارندگی‌های استان تهران خبر می‌دهد: «استان تهران امسال ۴۰ میلی‌متر بارندگی داشته که نسبت به بازه زمانی بلندمدت ۶۳ درصد و نسبت به سال گذشته ۴۹ درصد کاهش را نشان می‌دهد. میزان ورودی به سدهای تهران همچنان منفی است و نیاز سدها وجود روان‌آب‌هایی است که در شرایط فعلی وجود ندارد.» نگهبان سد لتیان نگاهش را به انتهای سد می‌دوزد و آهی از عمق وجود می‌کشد. او هشت سالی می‌شود که نگهبان سد است. می‌گوید تا امروز هیچ وقت وضعیت آب پشت سد این‌طور نبوده است. انتهای رودخانه خشک چاچرود را نشان می‌دهد و می‌گوید: «هیچ وقت چنین وضعیتی را ندیده بودم. دلخوشی هر روز ما تماشای سد و رودخانه‌هایی است که بعد از پیچ و خم زیاد به پشت سد می‌رسند. قبلاً با قایق مسیر رودخانه را تا فشم می‌رفتیم و برمی‌گشتیم. رودخانه‌ها که خشک شده‌اند و وضعیت آب سد را هم که خودتان می‌بینید. این آب برای مصرف خانگی و کشاورزی است و بخش زیادی از دشت ورامین با همین آب زیر کشت می‌رود. مردم تا زمانی که خودشان اینجا نیایند و از نزدیک وضعیت را نبینند باور نمی‌کنند آب تا این حد کم شده است. کسانی که مسیرشان به لواسان است وقتی از کنار سد رد می‌شوند با ناباوری به رودخانه خشک و سد کم‌آب نگاه می‌کنند. آن وقت است که همه تصوراتشان از بارش باران و برف به هم می‌ریزد.» با احمد ابراهیمی یکی از مسئولان آب منطقه‌ای استان تهران روی تاج سد لتیان قدم می‌زنیم. او به حجم آب پشت سد اشاره می‌کند و می‌گوید: «الان حجم آب پشت

دوباره‌ای می‌گیرد اما بعد از رسیدن به اولین پیچ پشت دیواره‌ای متوقف می‌شود. کارکنان توضیح می‌دهند که هر روز یکی از دریچه‌های تخلیه را باز می‌کنند تا رسوب نگیرند و طراز آب هم برقرار باشد. باد سردی درحال وزیدن است. چند دقیقه یک بار سکوت حاکم بر سد با عبور کامیون‌هایی که سربالایی جاده لواسان را طی می‌کنند، شکسته می‌شود. مهدی فتوکیان، مدیر سد لتیان به استقبال ما می‌آید. تلفنی میزان آب پشت سد و ورودی آب را بررسی می‌کند. از بالای تاج سد، نقطه اتصال آب و دیواره سد را نشان می‌دهد و می‌گوید: «تلخ‌ترین لحظه

باید روی مدیریت مصرف کار کنیم، چون ممکن است وضعیت کم‌آبی ادامه پیدا کند. اگر امسال هم از این شرایط گذر کنیم ممکن است سال آینده با مشکل مواجه شویم. بنابراین بهترین راه، مدیریت مصرف است. باید به این نکته توجه کنیم که منابع آبی ما محدود است. البته مخزن سد لتیان بزرگ نیست و سال آینده اگر بارندگی‌ها در حد نرمال باشد این سد آبگیری می‌شود، ولی ما باید همه تهران را در نظر بگیریم. اینکه می‌گویند با بارش‌های اخیر منابع آب تأمین شده است این‌گونه نیست

مخزن سد لتیان بزرگ نیست و سال آینده اگر بارندگی‌ها در حد نرمال باشد این سد آبگیری می‌شود ولی ما باید همه تهران را در نظر بگیریم. اینکه می‌گویند با بارش‌های اخیر منابع آب تأمین شده است این‌گونه نیست. اولویت آب بالاتر از برق است. شاید بتوانیم کمبود برق را تحمل کنیم ولی به هیچ عنوان نمی‌توان کمبود آب را تحمل کرد.»

مدیر سد لتیان تنها راهکار را مدیریت مصرف عنوان می‌کند: «باید روی مدیریت مصرف کار کنیم، چون ممکن است وضعیت کم‌آبی ادامه پیدا کند. اگر امسال هم از این شرایط گذر کنیم ممکن است سال آینده با مشکل مواجه شویم. بنابراین بهترین راه، مدیریت مصرف است. باید به این نکته توجه کنیم که منابع آبی ما محدود است. البته

خوبی دارند و نه ذخایری که باید در ارتفاعات داشته باشیم. سه واحد تولید برق نیروگاه سد لتیان هم به دلیل حجم کم آب از مدار خارج شده‌اند. البته نیروگاه‌های برقایی لوارک و کلان به خاطر شرایط خاصی که دارند معمولاً این موقع از سال از مدار خارج می‌شوند ولی از نیروگاه سد لتیان هر سال بهره‌برداری می‌شد که امسال به‌طور کامل از مدار خارج شد. در حالت نرمال این نیروگاه ۴۵ مگاوات برق تولید می‌کند که در ساعت‌های پیک مصرف برق وارد مدار می‌شود. به هر حال فعالیت نیروگاه‌ها به طراز دریاچه پشت سد بستگی دارد و با این طرازی که می‌بینید چنین امکانی فراهم نیست.»

برف است و امکان اینکه امروز از این بارندگی‌ها استفاده کنیم، وجود ندارد. در واقع بهار سال آینده در صورت بارش مناسب برف‌ها به شکل روان‌آب در رودخانه‌ها جاری می‌شوند و به پشت سد می‌رسند.» فتوکیان می‌گوید: «روند کاهش ورودی آب از تیرماه شروع می‌شود. سال گذشته همین موقع ۱۷ میلیون مترمکعب آب در سد لتیان داشتیم ولی دیروز یکشنبه ۱۲ میلیون مترمکعب آب داشتیم. سه سال خشک را پشت‌سر گذاشته‌ایم و این باعث شده ذخایر آبی در این مدت مصرف شوند. منتظر بارش و روان‌آب‌های مناسب هستیم تا بتوانیم برای سال آینده ذخیره کنیم وگرنه با این وضعیت تابستان سال آینده مشکل خواهیم داشت، چون نه مخازن سدهای ما حجم

